

AARHUS TEATER STORE SCENE
16 NOV. - 22 DEC. 1990

HELPE DET ER JULE

FORFATTER SANGE MUSIK
LISE IDA BODIL
NØRGAARD FROM HEISTER

WALSØE 90

Af Lise Nørgaard

Iscenesættelse:
PALLE KJÆRULFF-SCHMIDT

Sangtekster:
IDA FROM

Scenografi:
JØRN WALDØE

Lys:
PEDER JACOBSEN

Koreografi:
CHRIS BLACKWELL

Musik/kapelmester:
BODIL HEISTER

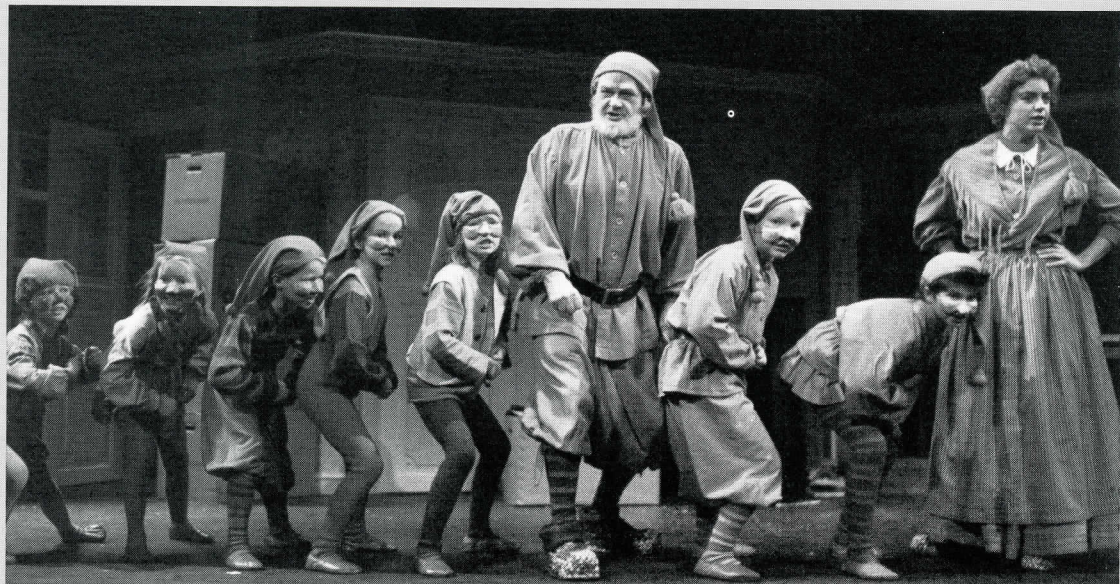
Lyd:
KURT BØJE, JENS RAVN

Kostumer:
HANNE GISSEL

Musikarrangør:
KIM HELWEG

Medvirkende:

ANNE MIKKELSEN	Lizzi Lykke
SØREN MIKKELSEN	Ejnar Hans Jensen
JANE	Annette Katzmann
STEEN	Anders Baggesen
FIE	Julie Baggesen/ Hanne Rasmussen
MORMOR	Ruth Maisie
MORFAR	Jørgen Fønss
FRU OLSEN	Marianne Flor
LISBETH	Andrea Vagn Jensen
CLAUS	Hother Bøndorff
MICHAEL, »HUNDENS SJÆL«	Jens Albinus
OVERNISSEN	Karl Erik Christophersen
NISSEMOR	Ranveig Iversen
FLYTTEMAND, AUTOHANDLER m.v.	Flemming Larsen
BETTINA	Charlotte Fich

VOKSNE STATISTER:

Susanne E. Bay Zajkowski, Pernille Retsgaard, Signe Laumark-Møller, Liv Tholstrup Stein, Per Søegaard, Jacob Wolff Petersen, Helmuth Nygaard Hindsbak, Patric RebbeLstam.

NISSEBØRN:

Nadia Kirkholt Lilhauge, Leon Kirkholt Lilhauge, Siff Stephenson, Louise Matilde Thorsøe, Anne Sofie Bisgaard, Sine Bang Nielsen, Martin Brauner.

eller

Michelle Abildstrup, Anders Møller, Isabella Due Vroldby, Jon Nye Nygaard, Marika Andersen, Julie O. Pedersen, Mai Pedersen.

Nissefamilien med Karl Erik Christophersen som Overnissen og Ranveig Iversen som Nissemor.

HUNDEN: Fie

MUSIKERE:

Bodil Heister (klaver, harmonika, keyboard)
Finn Odderskov (tværfløjte, tenorsaxofon)
Morten W. Eriksen (horn)
Poul Poulsen (trommer, slagtøj)
Bjørn Petersen (kontrabas, elbas)
Berit Häuser (cello)
Per Tjørnild (violin)

ALTERNERENDE MUSIKERE:

Kim Mikkelsen (kontrabas, elbas)
Anders Kirkegård (tværfløjte, tenorsaxofon)

I mellemakterne høres på båndindspilning bl.a.

Århus Musikkorps,
Hjemmeværnsdistrikt 24.

Forestillingsleder: Jan Bach

Regissør: Lars Stadsholt

Suffli: Hanne Wolff Clausen

Lysassistenter: Per M. Eriksen,
Knud Jacobsen

Lydassistenter: Kurt Bøje, Kim
Engelbrecht

Belysningsmester: Niels Emil Larsen

Tonemester: Jens Ravn

Scenemester: Kai Johansen

Malersal: Anne-Marie Kjær

Skræddersal: Hanne Gissel, Mehmet
Hilmi

Frisør: Joan Gylling

Rekvisitører: Viggo Bay, Steen
Jonassen

Overregissør: Steen Boutrup

Teknisk chef: Jørn Walsøe

Teaterchef: Palle Jul Jørgensen

Foto: Rolf Linder

Plakat: Jørn Walsøe

Programredaktion: Jørgen Heiner
og Jørn Rasmussen

Tryk: Kanne Tryk A/S, Århus

Repertoire: 16. november 1990
Opføres frem til 22. december 1990
Uropremiere på Aarhus Teaters
Store Scene 17. november 1989
Forestillingens varighed
ca. 2 timer 15 min. incl. pause

»Ned med julen« – fra venstre Lizzi Lykke, Anders Baggesen, Annette Katzmann og Ejnar Hans Jensen som Anne, Steen, Jane og Søren.

Steen som julemand, Fie, Fru Olsen, Morfar og Mormor – Anders Baggesen, Hanne Rasmussen, Marianne Flor, Jørgen Fønss og Ruth Maisie.

Bidt af en nisse

Af Bodil Heister

Hvis ikke Lise Nørgaard's hund en formiddag for 2½ år siden havde insisteret på at gå en tur med Lise, ville »Hjælp – det er jul!« aldrig være blevet til!

Personlig led jeg af en voldsom kronisk julestemning, som varede næsten 3 år. Tilstanden startede, da jeg i 1986 skulle komponere musik til TV's »Jul på slottet«, hvilket tog ca. et år. Jeg sad ved flyglet midt om sommeren, sammen med mine hankatte Hornung og Møller, som altid render rundt med pels på, gispende i sommervarmen og skrev stribevis af julesange og nissemelodier og var i strålende julehumør.

Året efter blev jeg igen bidt af en nisse!

Det var tilfældigvis sommer, sådan ca. 30 grader i skyggen, da jeg fik ideen til at lave en ny juleforestilling.

En afløser for »Nøddebo Præstegaard«. Det var jo en oplagt idé. Så ligetil!

Men hvem skulle skrive stykket? Holberg, Oehenschläger eller Lise Nørgaard?

Jeg valgte den mindst afdøde.

Da jeg næste gang kom til Århus, sneg jeg mig ind på Palle JUL's kontor og forelagde ham ideen, og da jeg påstod, der ville blive 300 udsolgte huse, tændtes der små julelys i hans øjne. De 300 udsolgte huse ville ganske vist betyde, at vi skulle spille forestillingen ti år i træk!!!

Nå, men han ville tale med dramaturgiatet om det.

Kort tid efter modtog Lise Nørgaard en opfordring fra teaterchefen om at skrive manuskript til en ny juleforestilling.

Det ville Lise overhovedet ikke.

For lige præcis den dag var det midt om sommeren og 30 grader varmt, og der lå masser af opgaver og ventede. Hun fattede derfor pen og blæk for at skrive et venligt afslag, da hunden pludselig insisterede på, at nu ville den altså ud og gå en tur med hende.

De gik rundt om søen, snor i snor.

Pludselig blev Lise bidt af en nisse!

Nu er det vældig anstrengende at rende rundt med nisser rumsterende i hovedet, så Lise fattede pen og blæk og skrev, at det ville hun gerne,

Komponisten Bodil Heister på spil i »Hjælp – det er jul!«

og at hun allerede havde strikket en idé sammen til en handling.

Således gik det til!

Lise gik i gang med manuskriptet. Sommeren efter begyndte jeg, i bagende hede, at komponere julemusik. Orkestret blev engageret, noder blev skrevet ud, instruktør og sangtekstforfatter blev valgt. Man engagerede nisser, dansere, skuespillere og hund.

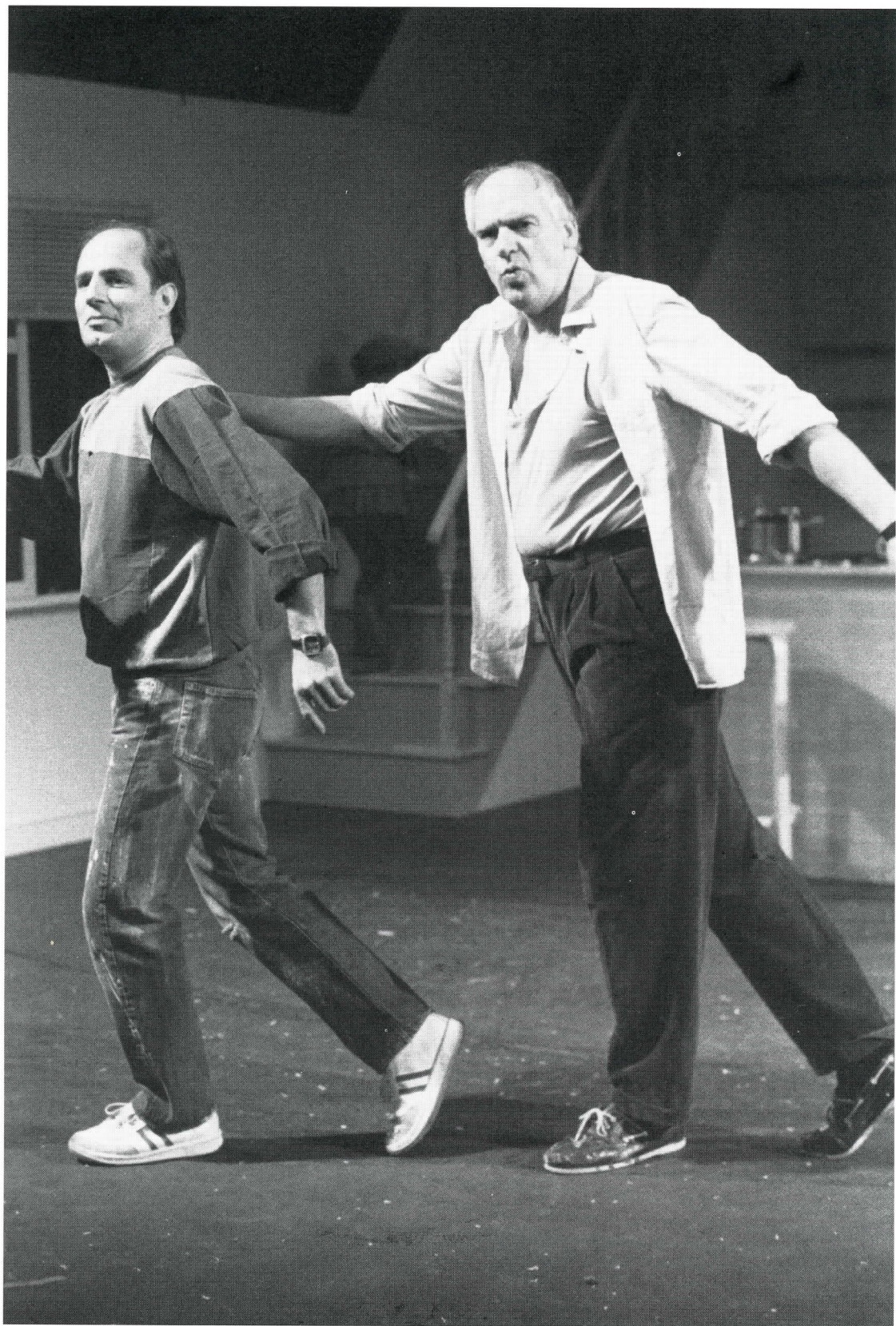
Samme sommer, mens fuglene sang og blomsterne duftede, sad vi sammen i lette sommerkjoler – på nær instruktøren, som var en mand – og holdt møde efter møde og snakkede om julesne, kaner, nissemænd, julegløgg og juletræer. Det var temmelig absurd.

Men sådan kan det gå, når man bliver bidt af en nisse!

Bodil Heister, f. 1952, musikpædagog, komponist og musiker. Har ud over »Hjælp – det er jul!« skabt musik til tabrige teater- og cabaretforestillinger og TV-programmer.

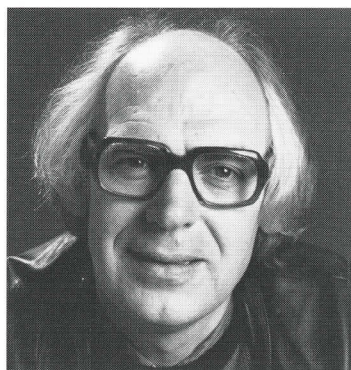
Ruth Maisie og Lizzi Lykke som mor og datter.

Hother Bøndorff og Ejnar Hans Jensen som Claus og Søren.

*Lizzi
Lykke
– Anne*

*Ejnar Hans
Jensen
– Søren.*

Lizzi Lykke (10/11 1941) havde gjort erfaringer som både yogalærer, marskandiser, skolevikar og aktør i film og studenterrevy i København, før hun fik sin skuespilleruddannelse på Odense Teater. Og hun har heller ikke spildt tiden, siden hun i 1973 debuterede som 1. lille pige i Picasso-forestillingen »De fire små piger« på den fynske landsdelsscene.

Her nåede hun ud over roller som Susette Gonnard i »Hölderlin« og Anne Sofie i »Et spil om fem kvinder« også at beskæftige sig med cabaret, revy, børneteater, film, radio og TV, før hun i 1976 gjorde sin entré på Aarhus Teater som Carmen i »Balkonen«.

I de følgende år på Bispetorvet markerede hun sig bl.a. som Cathrine i »Pippin«, Madame Montaigne i »Den poetiske raptus«, Malene i »Malesnes drømme« og Tulla i »Alfa & Omega«, men fik også tid til at instruere »Soldronningen« for den århusianske teatergruppe Victoria Teatret.

1982-84 var hun igen i København og medvirkede bl.a. i »Røg i køkkenet« på ABC-Teatret, i »Til-lykke med fødselsdagen« for Blaksted-turneen og i titelrollen i »Rose« på Café Teatret, men blev så engageret på Aalborg Teater, hvor hun bl.a. spillede titelrollen i »Lysistrate«.

Lizzi Lykke vendte tilbage til Aarhus Teater i 1985 og har siden bl.a. kunnet opleves som Anna Petrovna i »Vild Honning«, Marquise de Merteuil i »Farlige forbindelser«, Madame Dindon i »La Cage aux Folles«, Hofjægermesterinde Prangen i »Lykke-Per«, Harriet i »Det bl'r i familien«, Rebecca i »Én for alle – alle mod én« og i denne sæson som bestjålet frue i »Hexeri eller blind alarm«. Sammen med Anders Baggesen stod hun desuden for den succesrige lokale version af »90 års fødselsdagen«, serveret ved Aarhus Teaters 90 års fest 28. september 1990.

Lizzi Lykke, der i 1982 modtog Erna Hamiltons Legat, har sideløbende fungeret som underviser og også haft TV- og filmroller, senest i Stefan Henzelmanns film »Dagens Donna«.

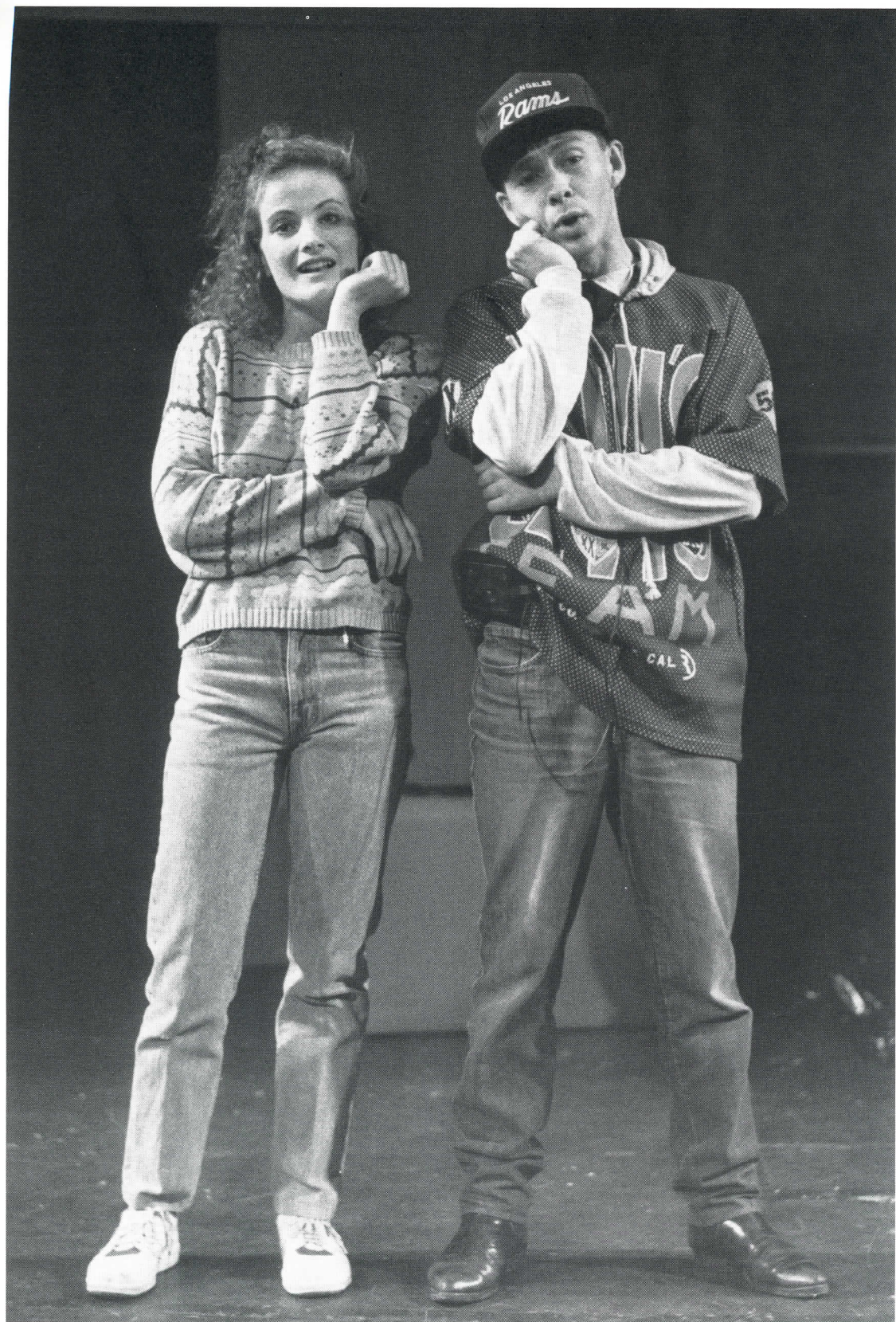
Ejnar Hans Jensen (7/9 1937) fik smag for rampelyset allerede i skolekomedierne, og efter Københavns Studenterrevy 1960, »Blåtand melder storm«, var kursen sat. Han begyndte at læse hos skuespillerinden Tøve Bang, opnåede statistroller på Det Kongelige Teater og i flere spillefilm og kvalificerede sig til optagelse på Skuespillerskolen ved Aarhus Teater.

Her debuterede han efter endt uddannelse i 1964 i »Forlanger I mirakler?«, medvirkede året efter i Holberg-spillene i Den Gamle By og var stærkt engageret i etableringen af både Svalegangen og det daværende musik- og teaterhus Vestergade 58, før han i 1966 flyttede til Odense Teater.

Efter seks år på Fyn tog Ejnar Hans Jensen igen til Århus, hvor han efter et par travle sæsoner på Svalegangen blev ansat på Aarhus Teater i 1974. Opholdet her har derefter kun været afbrudt af en enkelt sæson på den fynske landsdelsscene, hvor han 1981-82 markerede sig som Baloun i »Svejk« og Forvalteren i »Mågen«.

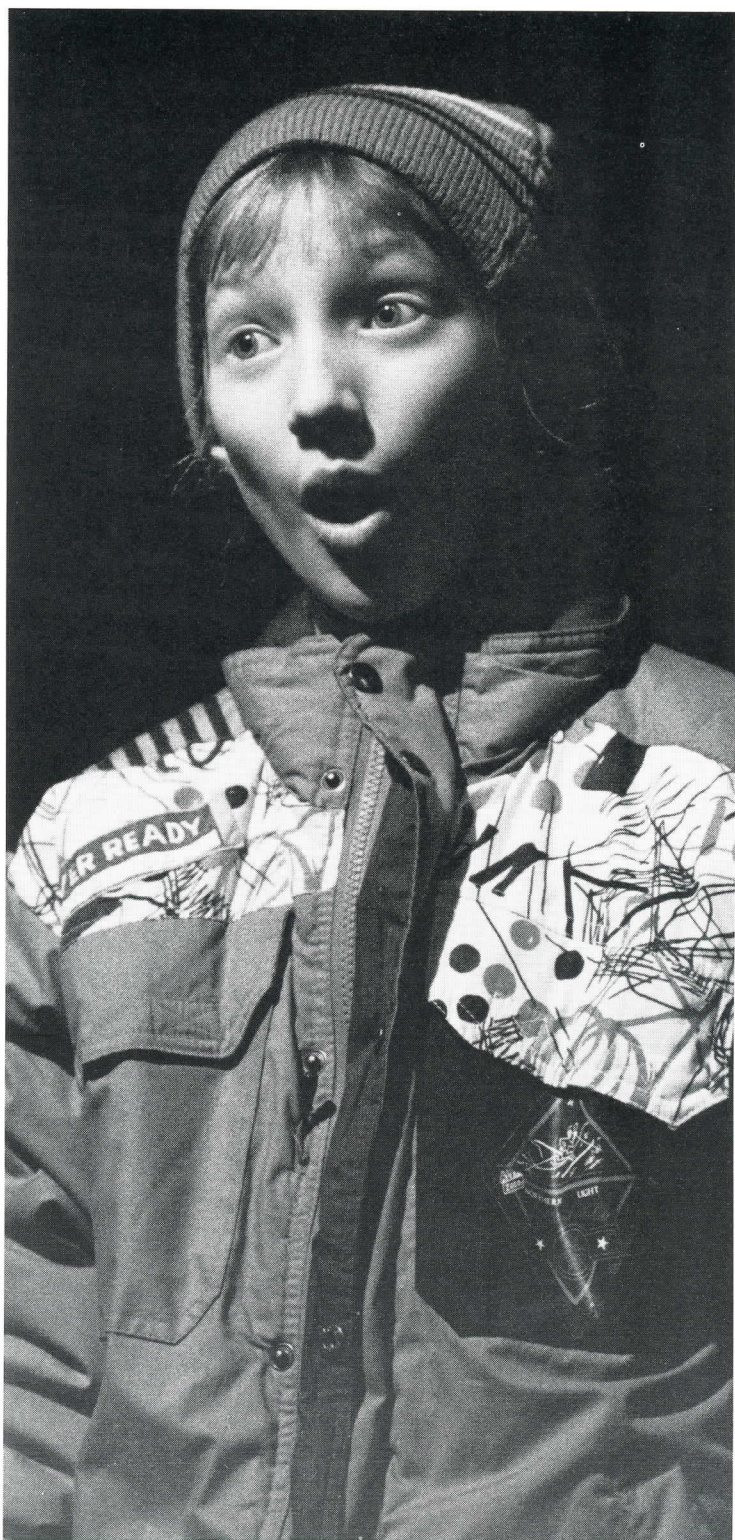
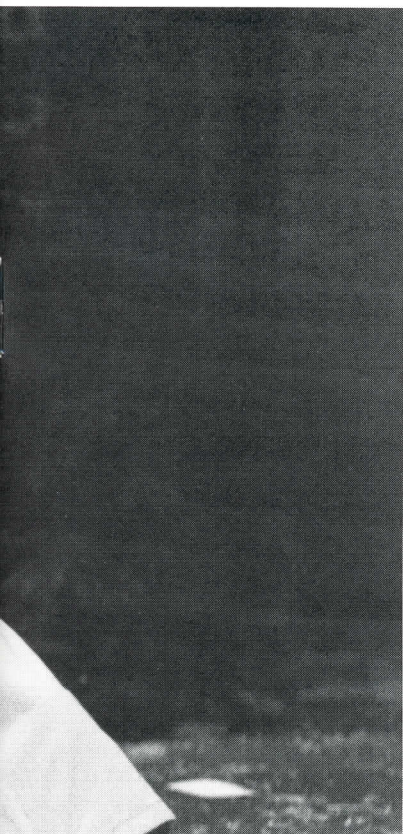
Pinnemann i »Giraffen fra New Orleans«, Dr. Jacobsen i »Alfa & Omega«, Brian i »Felden«, Gaston i »Kameliadamen« og P.S. Krøyer i »Lyset over Skagen« er kun en lille håndfuld af de præstationer på Bispetorvet, som blev fremhævet, da Ejnar Hans Jensen i fjor fejrede 25 års jubilæum netop i rollen som Søren Mikkelsen i »Hjælp – det er jul!«.

Men han blev også hyldet for en særdeles aktiv indsats uden for huset. I årenes løb har han bl.a. spillet sommerrevy på Østergades Hotel, Amerika-spil på Moesgård, været iscenesætter og skuespiller på Helsingør Theater og i fjor gæstespillet som Schlomo Herzl i »Mein Kampf« på Svalegangen. Han er en efterspurgt H.C. Andersen-fortolker, optræder ofte og gerne som foredragsholder – og har også haft en del opgaver for radio og TV, bl.a. i TV-kalenderen »Jul på slottet« og TV-serien »Altid om søndagen«.

Annette Katzmann og Anders Baggesen som søskendeparret Jane og Steen.

Øverst t.v.: Søren og Claus – Ejnar Hans Jensen og Hother Bøndorff.
 Nederst t.v.: Nissefamilien med Ranveig Iversen og Karl Erik
 Christophersen i fuldt sving.
 Herover: Fie spilles på skift af Julie Baggesen og Hanne Rasmussen
 (billedet).

Med hensyn til nisser

Af Lise Nørgaard

Hvert hus har sine nisser, og hvor gamle de er, det afhænger af husets alder. De ældste nisser, vi har, residerer og huserer i landets ældste bygninger. De er fortrinsvis borg-, kirke- eller slotsnisser. Vi møder også højbårne gamle nisser i historiske borger- og bondehuse. I Den gamle By i Århus og på Frilandsmuseet i København findes til eksempel to velorganiserede nisselaug med en speciel hakkeorden, opbygget efter arbejdsmarkedets regler.

Jo ældre en nisse er, desto finere er han eller hun. Mange af de i Danmark eksisterende nissedynastier har overhoveder på mere end otte hundrede år. De er nissernes adel og lægger megen vægt på, at nissebørnene gifter sig ind i lige så fornemme familier, når de kommer i den giftefærdige alder på omkring 150 år. Der går ry af sådanne store nissebryllupper. Et af de mest mindeværdige fandt sted i 1808 på Koldinghus, da en meget smuk nissedatter, med braktud og vorter, blev formælet med sønnen af den øverste kirkenisse i Ribe. Festen varede i over en måned,

og nisserne holdt en sådan bulder og ballade, at de til sidst kom til at afbrænde slottet om ørerne på de indkvarterede spanske lejetropper. Soldaterne fik skylden, men de, der kender til nissers adfærd, ved bedre. Lejetropperne må på en eller anden måde have irriteret nisserne. Ellers var det aldrig sket.

Nisser er nemlig gennemgående venlige og hjælpsomme, hvis mennesker husker at tro på dem og viser respekt for deres tilstedeværelse. Når nisser forfalder til at drille, skyldes det som regel, at de mennesker, de bor sammen med, går hen og glemmer, at nisserne er der.

Ved juletid er nisserne af klimatiske grunde særlig energiske og positive, især hvis deres portrætter hænges op så mange steder som muligt og de hele tiden omtales i forbindelse med den signede fest. I de hjem, hvor børn og voksne tager det for givet, at der er nisser til, er de særdeles flinke, og det er mange gange hændt, at det kun er ved deres hjælp, at mor ikke er brudt sammen, at far er vendt tilbage fra julefrokosten, og at

Forfatteren Lise Nørgaard med instruktøren Palle Kjærulff-Schmidt.

Lizzi Lykke, Andrea Vagn Jensen og Charlotte Fich som Anne, Lisbeth og Bettina.

kongens foged ikke står og buldrer på døren, når julen er overstået. Nisserne ved råd for, at sådanne dramaer undgås i sidste øjeblik.

I familier, hvor man ikke mener, nisseportrætter står til husets design og i det hele taget ikke tror på nisser, kan de til gengæld finde på adskillige svinestreger. Såsom afbrænding af formgivne adventskranse, væltning af juletræet og kortslutninger på katastrofale tidspunkter, ofte lige, når fryseren er fyldt til bristepunktet og julemiddagen står i ovnen.

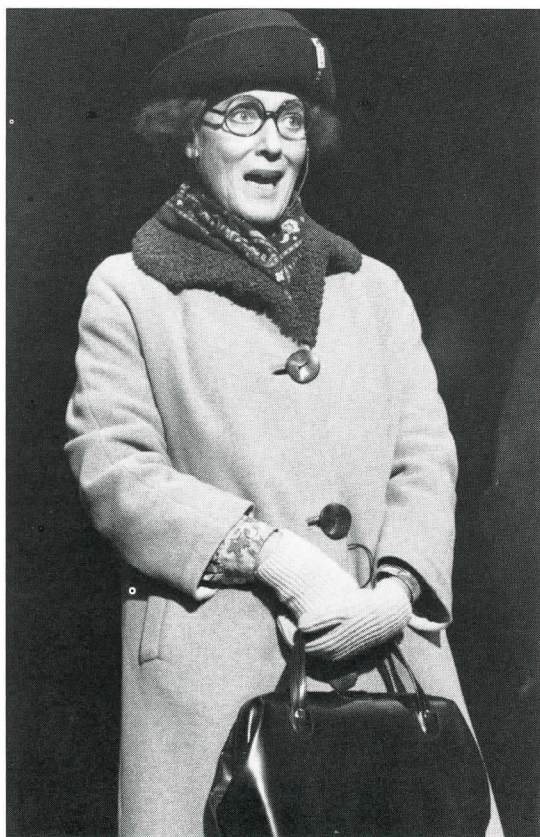
Når nisser reagerer så voldsomt over for mennesker, der prøver at ignorere dem, skyldes det ikke bare drillesyge, men selvforsvar. For nisser ved, at deres eksistens er fuldkommen afhængig af, at vi mennesker tror på, at de er til. Derom handler »Hjælp – det er jul!«, et lærestykke om, hvordan vi skal vogte os for at prøve at uddrive nisserne fra det hus, hvor de har boet, siden det blev bygget. De nisser, der her er tale om, er – såvidt jeg har kunnet granske – en gren af nisselægten fra Moesgaard. Den udvandrede i begyndelsen af nittenhundrede-tallet for at fordele sig i et af de nybyggede villakvarterer i Århus. De er af en fin og opfindsom gammel slægt, så de er ikke til at spøge med, hvad man også vil se af handlingen i mit skuespil.

Mine egne nisser har kun boet i mit hus, siden det blev bygget i 1957, men familien stammer fra Frilandsmuseet i Sorgenfri. De er gennemgåen-

de meget venlige og reder langt og meget ud ved juletid. Året igennem hjælper de mig ofte med at finde ting, jeg troede, jeg havde mistet. For eksempel pengesedler, checks eller de værdifulde *bøger og grammofonplader*, jeg ellers regnede med, at lånerne havde fjernet for bestandig. Men i travle stunder, når jeg glemmer at være tilstrækkelig opmærksom på mine nisser, går de i aktion og tager ting, jeg ellers lige står og har brug for. De går meget ind for at fjerne nøgler, kuglepenne, briller, lightere, kamme, sakse, adresse- og aftalebøger, vigtige udklip og uundværlige køkkensager og havegrej. Men så snart vi har sluttet fred, dukker alle disse effekter op igen, lidt efter lidt, og meget ofte, hvor jeg ellers syntes, jeg havde lagt dem, og hvor jeg mente, jeg allerede havde ledt efter dem.

Ingen mennesker skal bilde mig ind, at de ikke også kender denne form for nisse-aktivitet. Sådanne foreteelser kan drive den, der ikke tror på nisser, til det rene vanvid. Derimod er drillerierne ganske underholdende og interessante for os, der har nissetroen i behold. Kort sagt det *nissesind*, der hjælper os hele året og også er garantien for, at vi får en *GLEDELIG JUL*.

Lise Nørgaard, f. 1917, er forfatter til »Hjælp – det er jul!«, TV-serier som »Matador« og »Mor er major«, adskillige bøger, film og radiospil. Hun er uddannet journalist.

Øverst: Anders Baggesen, Annette Katzmann og Charlotte Fich som Steen, Jane og Bettina.
Til venstre: Marianne Flor som Fru Olsen.
Herover: Jens Albinus som »Hundens sjæl«.
Øverst til højre: Annette Katzmann, Anders Baggesen og Julie Baggesen som Jane, Steen og Fie.
Til højre: Ejnar Hans Jensen og Flemming Larsen som Søren og overrislet autohandler.

*Hother
Bøndorff
– Claus.*

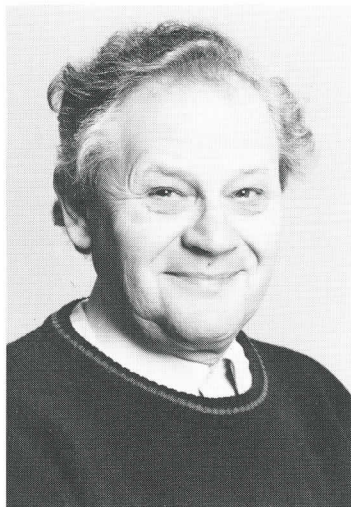
Hother Bøndorff (11/5 1951) lavede »alt fra romtoppesorterer til reklimationschef«, før han blev skuespiller. Han har også prøvet lidt af hvert, siden han i 1973 fuldførte sin uddannelse på Skuespillerskolen ved Aarhus Teater.

Bortset fra perioden 1979-85 har han været fast tilknyttet huset, hvor han ud over at have sat sit præg på snevis af roller har gjort flittig brug af sine færdigheder som fægte- og slagsmålsinstruktør; senest i »Greven af Monte-Cristo«.

Han underviser bl.a. i kampteknik og kropssprog, men har også iscenesat tre kortfilm og talrige revyer, hovedparten på Rosenteatret i Århus, men også i Tivoli Friheden, i København, Grenå og Blokhus. Han samlede og iscenesatte »Jacques Brel lever, har det godt og bor i Paris« i Aarhus Teaters foyer helt tilbage i 1975, var 1982-86 drivende kraft i showgruppen Dansk Sommer tid og optræder fortsat som selvstændig entertainer, når tiden er til det.

Det er den bestemt ikke altid. Basalt i »Genboerne«, Jacques i »Jacques eller underkastelsen«, Tommy i »Pippi Langstrømpe«, Slaven i »Balkonen«, Kevin i »Strawberry Fields«, Vernon i »Henrik IV«, Samyslov i »Sommergæster«, Prospektoren i »Den gale fra Chaillot«, Fred i »Et juleeventyr«, Gustav i »No Future«, Frontin i »Matematik eller kærlighed« og Barnardino i »Lige for lige« er kun et udsnit af Hother Bøndorffs opgaver på Aarhus Teater i årenes løb.

1979-83 arbejdede han bl.a. på Det Ny Scala og Park Teatret i København, turnerede med Ungdommens Teaters »Hair« og spillede »Sommer i Tyrol« på ABC Teatret i Horsens, mens han de følgende to sæsoner var ansat på Aalborg Teater, hvor han havde sine væsentligste roller i »En god mand«, »Annie«, »Skatteøen«, »Blodbrødre«, »Ludvig« og »Mig og min familie«.

*Karl Erik
Christophersen
– Overnissen.*

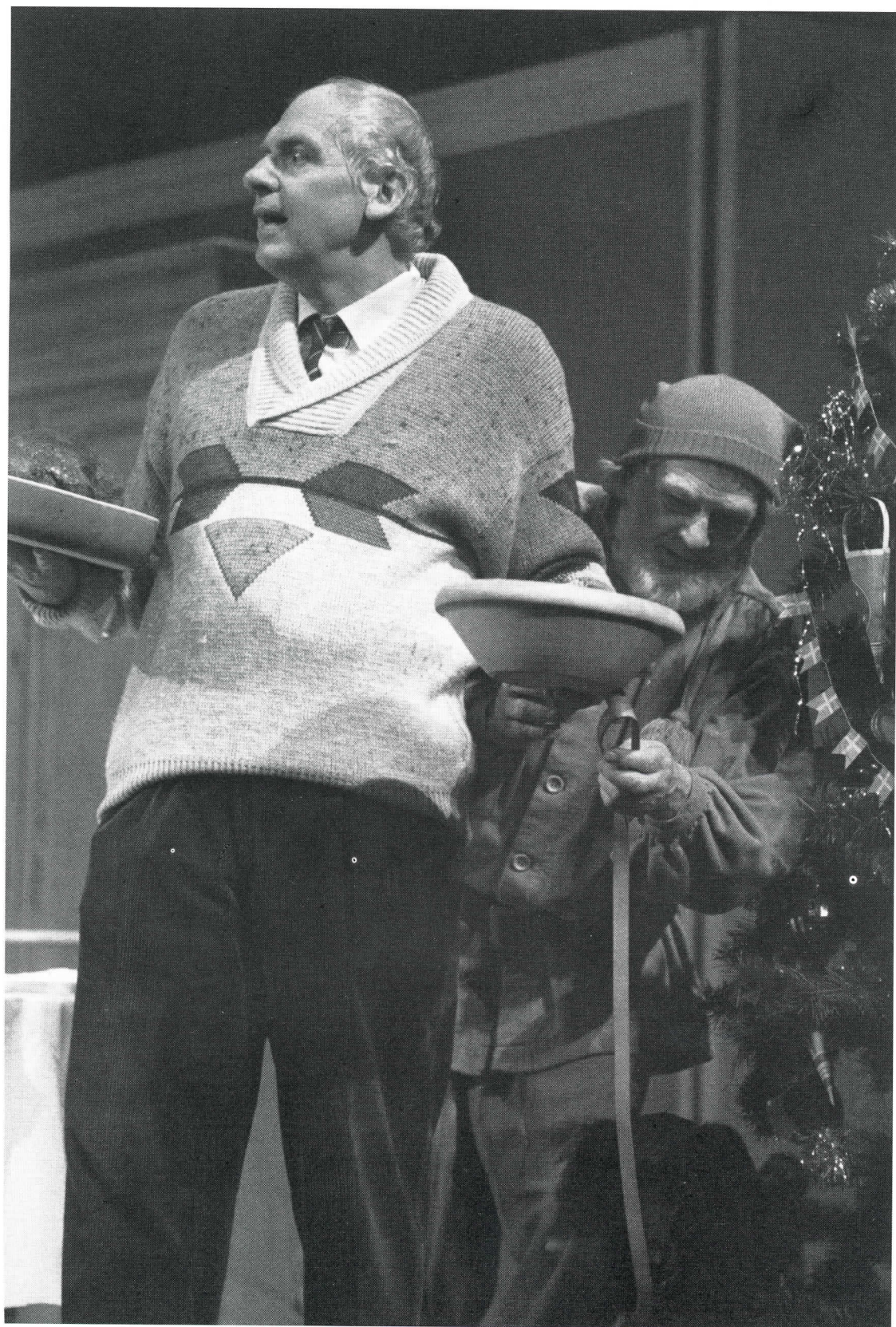
Karl Erik Christophersen (17/11 1926) er oprindelig udlært som kommis og arbejdede 1940-48 i en købmandsbutik i Vorup ved Randers, men tog springet fra disken til scenen efter endt militærtjeneste. Mange års udfoldelser på amatørteatret i Randers havde vakt lysten, og han blev optaget på det første elevhold på Aarhus Teaters Skuespillerskole i slutningen af 1949.

Færdiguddannet i 1952 blev han fast ansat og fik de følgende år talrige store opgaver på Bispetorvet – f.eks. Nikolaj i »Nøddebo Præstegaard«, Richard i »Du skønne ungdom«, Mio i »Vintersolhverv«, titelrollen i »Aladdin«, Peter Ravn i »Spurv i tranedans« og Henrik i »Den politiske kandestøber« med Osvald Helmuth, der var så begejstret for sin unge medspiller, at han i 1957 tildelte ham Osvald Helmuths Legat.

Sideløbende var Karl Erik Christophersen i hele perioden fra 1950 til 1961 ivrig deltager i de sommerlige Holberg-spil i Den Gamle By – fra en ydmyg elevstart som statist og regissør til naturlig hovedrolleindehaver.

Han skiftede i 1959 til Aalborg Teater, hvor han gennem 15 sæsoner spillede alt fra de klassiske komedier og dramaer til moderne absurd teater. Hans indsats som Magis i »Ægget« blev i 1960 belønnet med Pressens Rundskuepris.

I 1975 vendte han tilbage til Århus og har – med undtagelse af en enkelt sæson i Ålborg 1986-87 – været her siden for bl.a. at gøre sig gældende som Strindberg i »Tribadernes nat«, Holberg i »Den poetiske raptus«, Leonard i »Mascarade«, Gloster i »Kong Lear«, Stygotius i »Jacob von Thyboe«, Sganarel i »Don Juan« og senest som Walkendorff i »Elverhøj«. Karl Erik Christophersen modtog i fjor Ole Haslunds Hæderslegat for sin indsats på landsdelsscenerne.

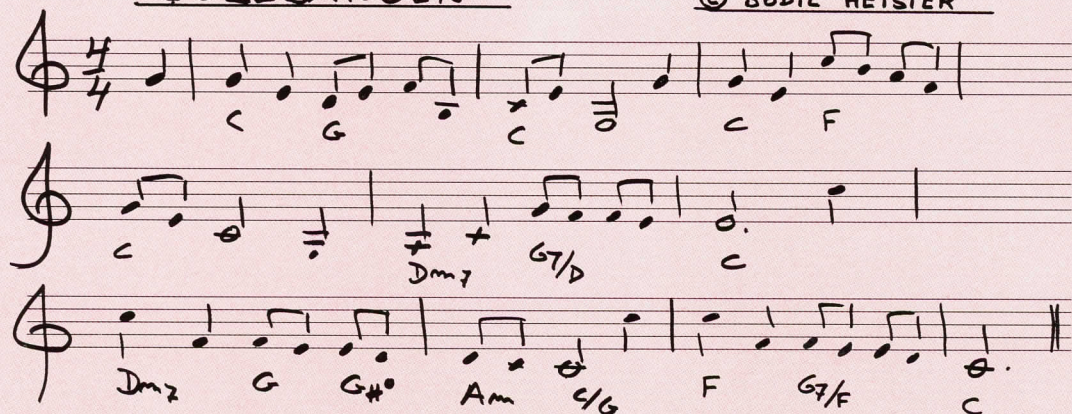
Søren og Overnissen – Ejnar Hans Jensen og Karl Erik Christophersen.

Så blev det alligevel jul i det lille hjem – fra venstre Anders Baggesen, Annette Katzmann, Lizzi Lykke, Hanne Rasmussen, Ejnar Hans Jensen, hunden Fie, Marianne Flor, Jørgen Fønss og Ruth Maisie.

JULESANGEN

© BODIL HEISTER

Julefinale

Når alle hjem er fyldt med juletræer
står børn på nåle og på juletræer
og tripper mens de venter spændt.
Selv voksne stråler i det gule skær
når julelysene bli'r tændt.

Og frem fra stuens bedste skjulested
der kravler nisser for at jule med
og synge årets julesang.
Og alle nyder hjemmets julefred
– på trods af alt – endnu engang!

© Ida From

~den
bedste
gave...

er en god oplevelse!

Gengældelsens veje

Efter Karen Blixens roman

Store Scene 18. januar - 23. februar

Maria Stuart

Af Bjørnstjerne Bjørnson

Store Scene 15. marts - 13. april

Brødrene Løvehjerte

Efter Astrid Lindgrens roman

Store Scene 17. maj - 15. juni

Johnny Frankikso

Af Jess Ørnsbo

Scala 19. januar - 23. februar

Kronbruden

Af August Strindberg

Scala 3. maj - 8. juni

Døgnvæsener

Af Lars Norén

Studio 7. december - 12. januar

Memphis Tennessee

Af Henning Mortensen

Stiklingen 9. marts - 13. april

- Der skal kun 3 forestillinger til et abonnement, som sparer både penge, tid og besvær.
- Ring og hør mere om fordelene på telefon 86 12 27 06.
- Aktuell information om Aarhus Teater:
Tast 33 13 13 13 # 90 #

AARHUS TEATER
D I N S C E N E